

รายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ
ตามกรอบตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติราชการระดับกอง/สำนักด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน
สำหรับรอบการประเมินที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (๑ เมษายน - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

ชื่อ : นางพรทิพย์ สอนขำนิ
ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
สังกัด : สถานีพัฒนาที่ดินระนอง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑
หัวข้อการพัฒนาความรู้: ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน รุ่น ๒/๒๕๖๖
ระยะเวลา : วันที่ ๒๕ กรกฎาคม - ๑๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๖
สรุปสาระสำคัญ

๑. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ ประโยชน์
จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน

๒. เนื้อหาสาระที่สำคัญ

แผนที่ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงลักษณะของพื้นผิวโลกและสิ่งที่ปรากฏอยู่บนผิวโลก ทั้งที่เกิด
เองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งหมดหรือบางส่วน โดยแสดงไว้บนแผ่นวัสดุที่เลือกสรรแล้วด้วยการย่อ
ให้มีขนาดเล็กลง ตามอัตราส่วนที่พึงประสงค์

ข้อมูลทางแผนที่ คือ

- ข้อมูลที่ใช้สำหรับจัดทำหรือผลิตแผนที่ เช่น ข้อมูลเขตการปกครอง ที่ตั้งหมู่บ้าน เส้นทาง
คมนาคม เส้นทาง น้ำ แหล่งน้ำ ความลาดชันของพื้นที่ ทิศทางการไหลของน้ำ ฯลฯ
- ข้อมูลที่จัดเก็บหรือบันทึกในรูปแบบเอกสารแผ่นพิมพ์ (Hard copy) หรือข้อมูลเชิงเลข
(Digital data) แสดงคุณลักษณะของข้อมูลเชิงพื้นที่ที่สามารถบ่งบอกถึงตำแหน่ง ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง ระดับ
ความสูง

ประเภทของแผนที่ แบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. แผนที่แบ่งตามมาตราส่วน ได้แก่
  - แผนที่มาตราส่วนเล็ก (>๑:๑,๐๐๐,๐๐๐) เช่น แผนที่โลก ภาคพื้นทวีป อาณาเขตประเทศ
  - แผนที่มาตราส่วนกลาง (๑:๒๕๐,๐๐๐ - ๑:๑,๐๐๐,๐๐๐) เช่น แผนที่ยุทธการร่วมทหาร,
สภาพการ ใช้ที่ดินจังหวัด
  - แผนที่มาตราส่วนใหญ่ (<๑:๒๕๐,๐๐๐) เช่นแผนที่ภูมิประเทศ ภาพถ่ายออร์โธรีซี แผนที่
แปลงที่ดิน
- ๒.แผนที่แบ่งตามการใช้งาน ได้แก่ แผนที่ฐาน (Base map), แผนที่เฉพาะเรื่อง (Thematic
map)
- ๓.แผนที่แบ่งตามรายละเอียดที่แสดงบนแผนที่ เช่น แผนที่ลายเส้น (Line map), แผนที่
ภาพถ่าย (Photo map), แผนที่แบบผสม (Annotated map)

องค์ประกอบของแผนที่ มีดังนี้

๑. องค์ประกอบภายในระวางแผนที่ แสดงลักษณะของพื้นผิวโลกหรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ภายในเส้นขอบระวางแผนที่ สัญลักษณ์แผนที่ เช่น จุด ลายเส้น รูปภาพ รูปร่างแบบต่างๆ และสี ชื่อภูมิศาสตร์ หรือนามศัพท์ เช่น จังหวัด สถานที่ ภูเขา แม่น้ำ เส้นทางคมนาคม ถนน ทางรถไฟ พิกัดแผนที่ เส้นกริด/จุดตัดของเส้นกริด ค่าความสูงของพื้นที่ (ตัวเลข ลายเส้น เฉดสี)

๒. องค์ประกอบภายนอกระวางแผนที่ รายละเอียด หรือข้อมูลต่างๆ ที่แสดงไว้ภายนอกเส้นขอบระวางแผนที่ทั้ง ๔ ด้าน แสดงรายละเอียด และคำอธิบายต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้แผนที่รับรู้และเข้าใจสามารถใช้แผนที่เข้าใจอย่างถูกต้อง

๓. องค์ประกอบขอบระวางแผนที่ มีดังนี้ ชื่อชุดแผนที่ ชื่อแผ่นระวาง หมายเลขการจัดพิมพ์ หมายเลขระวาง หมายเลขประจำชุด สารบัญระวางติดต่อ สารบัญแนวแบ่งเขตการปกครอง มาตราส่วน คำอธิบายสัญลักษณ์แผนที่ ระบบพิกัดและพื้นหลักฐานแผนที่ คำแนะนำการอ่านพิกัด คำแนะนำการใช้ทิศ เหนือ คำแนะนำเกี่ยวกับความลาดชันและระดับความสูงของพื้นที่

ระบบพิกัดและพื้นหลักฐานทางแผนที่ มีดังนี้

๑. ระบบพิกัดใช้ในประเทศไทย ระบบพิกัด (Coordinate System) เป็นระบบอ้างอิงในการกำหนดตำแหน่ง หรือบอกตำแหน่งบน พื้นโลกจากแผนที่ ถูกกำหนดให้วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ แนวตะวันออก-ตะวันตก ของจุดกำเนิด (Origin) ที่กำหนดขึ้น สำหรับระบบพิกัดที่ใช้อ้างอิงที่นิยมใช้กับแผนที่ของประเทศไทยในปัจจุบัน ๒ ระบบ คือ

๑) ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ - ค่าพิกัดเป็นขนาดมุมมีหน่วยเป็น องศา ลิปดา ฟลิปดา มีความต่อเนื่องจากจุดศูนย์กำเนิดที่เป็นจุดตัด ของเส้นศูนย์สูตรกับเส้นเมริเดียนหลัก (เมืองกรีนิช) วิธีบอกตำแหน่งเป็นค่าระยะเชิงมุมของละติจูด (LATITUDE) และลองจิจูด (LONGITUDE) หรือระบบพิกัดทางขั้วโลก

๒) ระบบพิกัดกริด UTM (Universal Transverse Mercator Coordinate System) - ใช้ตารางกริดในการกำหนดตำแหน่งและใช้อ้างอิงในการบอกตำแหน่งนิยมใช้กับแผนที่ในกิจการทหาร เป็นระบบกริดที่ใช้เส้นโครงแผนที่แบบ Universal Transverse Mercator Projection มาใช้ วิธีบอกตำแหน่ง เป็นค่าระยะทางไปทางตะวันออก (E) และไปทางเหนือ (N) จากจุดศูนย์กำเนิด

พื้นหลักฐานทางแผนที่ที่ใช้ในประเทศไทย มีดังนี้

๑. พื้นหลักฐาน (Datum) คือ พื้นผิวอ้างอิงที่เกิดจากการคำนวณทางคณิตศาสตร์ซึ่งมีรูปร่างใกล้เคียงกับสัณฐานของโลก

๒. พื้นหลักฐานทางราบ เป็นพื้นผิวอ้างอิงสำหรับการคำนวณทางเรขาคณิต ได้แก่ รูปทรงรี โดยพื้น หลักฐานทางราบที่ใช้ในประเทศไทย คือ - พื้นหลักฐานอินเดีย พ.ศ. ๒๕๑๘ (Indian ๑๙๗๕) เป็นพื้นหลักฐานท้องถิ่นสำหรับประเทศไทย ที่จัดทำโดยการสำรวจรังวัดภาคพื้นดินด้วยวิธีโครงข่ายสามเหลี่ยมและงานวงรอบ พื้น หลักฐานอ้างอิงทางราบแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L๗๐๑๗ - พื้นหลักฐานสากล (WGS ๘๔) เป็นพื้นหลักฐานจากการรังวัดด้วยดาวเทียม GPS โดยพื้นผิว ของรูปทรงรี จะซ้อนทับได้ใกล้เคียงกับพื้นผิวของสัณฐานที่แท้จริงของโลก พื้น หลักฐาน อ้างอิงทางราบแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L๗๐๑๘

๓. พื้นหลักฐานทางดิ่ง เป็นพื้นหลักฐานที่ใช้อ้างอิงระดับความสูง (Elevation) ได้แก่ MSL, Orthometric height ประเทศไทยใช้ระดับทะเลปานกลางที่เกาะหลัก จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็น พื้นหลักฐาน ค่าระดับความสูง ๑.๔๔๗๗ เมตร

มาตราส่วนแผนที่

มาตราส่วนแผนที่ คือ อัตราส่วนระหว่างระยะบนแผนที่กับระยะทางในภูมิประเทศ เช่น มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ คือ ระยะบนแผนที่ ๑ หน่วย เท่ากับระยะทางในภูมิประเทศ ๔,๐๐๐ หน่วย ชนิดของมาตราส่วนแผนที่ - มาตราส่วนเศษส่วน หรือมาตราส่วนตัวเลข อัตราส่วนเปรียบเทียบ ระยะทางบนแผนที่กับ ภูมิประเทศ ได้แก่ ๑:๑,๐๐๐ - มาตราส่วนคำพูด เป็นมาตราส่วนที่ระบุว่าเป็นหน่วยของความยาวในแผนที่เท่ากับหน่วยใน ภูมิประเทศ เช่น ๑ นิ้ว ต่อ ๕ กิโลเมตร - มาตราส่วนรูปภาพ หรือมาตราส่วนบรรทัด เป็นเส้นตรงซึ่งถูกแบ่งเป็นส่วนๆ และมีตัวเลขกำกับไว้ เพื่อบอกระยะแต่ละส่วนในแผนที่แทนระยะในภูมิประเทศ

การอ่านค่าพิกัดและค่าระดับความสูง

๑. วิธีการอ่านค่าพิกัดบนแผนที่ คือ อ่านค่าของเลขที่กำกับในเส้นกริด ในแนวนอน (แกน X ทาง ตะวันออก) โดยอ่านจากซ้ายไปขวา และเลขในแนวตั้ง (แกน Y ทางเหนือ) จากล่างขึ้นบน และจุดพิกัดจะอยู่บริเวณที่จุดตัดกัน

๒. การอ่านค่าระดับความสูงและความลาดชัน - เส้นชั้นความสูง (Contour Line) คือเส้นที่แสดงไว้ในแผนที่ โดยสมมติเป็นเส้นที่ลากผ่านจุดบนพื้นผิว พิกัดที่มีค่าระดับความสูงเท่ากัน - จุดระดับความสูง (Height spot) แสดงค่าความสูงของตำแหน่งหรือบริเวณพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นชัด เช่น ยอดเขา สันเขา แอ่ง หลุมยุบ หรือบริเวณที่ราบที่ไม่สามารถแสดงเส้นชั้นความสูงได้ - ความลาดชันของพื้นที่ คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าระดับหรือค่าความสูงของพื้นผิวภูมิประเทศเทียบกับระยะทางราบของพื้นผิวภูมิประเทศ

การขอรับบริการแผนที่ต่างๆ

๑. แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ด้านการพัฒนาที่ดิน ได้แก่ แผนที่แสดงความลาดชันของพื้นที่ (สสผ.) ข้อมูลพื้นฐานกลางสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน (สสผ.) แผนที่สำมะโนที่ดิน (สสผ.) แผนที่ป่าไม้ ถาวรและแผนที่การจำแนกประเภทที่ดิน (สสผ.) แผนที่ดิน (กสด.) แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน (กนผ.) แผนที่ การใช้ที่ดินระดับตำบล (เว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน) และแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร (กนผ.)

๒. แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ของหน่วยงานภายนอก ได้แก่ แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ (กรมแผนที่ทหาร) ข้อมูลแนวเขตการปกครอง (กรมการปกครอง) ข้อมูลแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) ข้อมูลแนวเขตป่าอนุรักษ์ (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช) ข้อมูลแนวเขตป่าชายเลน (กรมทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง) ข้อมูลแนวเขต สปก. (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) ข้อมูลที่สาธารณะ ประโยชน์ (กรมที่ดิน) ข้อมูลที่ราชพัสดุ (กรมธนารักษ์) ข้อมูลนิคมสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ข้อมูลนิคม สร้างตนเอง (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) และเขตชลประทาน (กรมชลประทาน)

๓. ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ประโยชน์จากแผนที่และข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน

๔. ประโยชน์ที่ได้รับที่ได้รับจากการฝึกอบรม/การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

ต่อตนเอง

- ความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ประโยชน์จากแผนที่และ ข้อมูลทางแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน

ต่อหน่วยงาน

- สามารถนำความรู้พื้นฐานด้านแผนที่และการใช้ที่ดินไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลงชื่อ..... พรทิพย์ .....ผู้รายงาน

(นางพรทิพย์ สอนขำนิ)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ลงชื่อ..... .....ผู้บังคับบัญชา

(นายอัมพร พวงพวา)

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินระนอง

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางพรทิพย์ สวนขำนิ

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "ความรู้พื้นฐานด้านแผนที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน"

รุ่นที่ 2/2566 : พฤษภาคม 2566 - กันยายน 2566

ศุภาภรณ์

พรทิพย์

(นางพรทิพย์ สวนขำนิ)

(นายปราโมทย์ ย่าใจ)

อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน